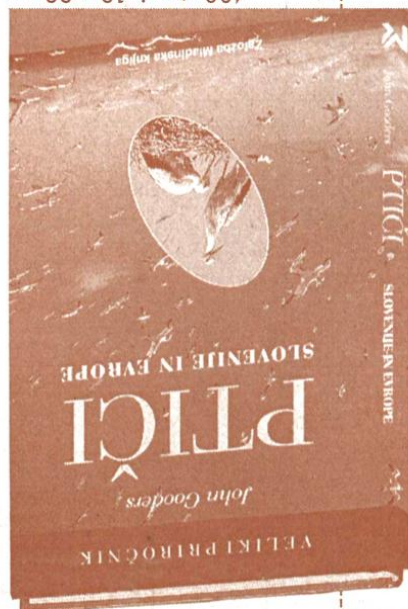

Izdaja: Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije DOPPS, p.p. 2395, 1001 Ljubljana; Urednica: Andreja Ramšak; Oblikovanje: Darja Špec (Zivozele); Prelom: Primož Karba, KGB ZOD; Likovna oprema: prirodoslovna literatura iz preloma stoletja; Prispevke lahko pošiljate na društven naslov ali e-mail: andreja.ramsak@guest.gnet.si. Informativni bilten izhaja šestkrat letno. Tisk: Tiskarna Artelj.

480 strani, 12 x 22 cm
poltrda vezava

Naročilnico pošljite na naslov: Mladinska knjiga Založba, d.d., Telefonska prodaja, 1536 Ljubljana

Če v prihodnje ne želite prejemati drugega promocijskega gradiva, označite z znakom X: —

Ponudba velja do 30.7.1998.

Cena ne vsebuje soudeležbe pri stroških pošiljanja. Naročilnica zavaruje Založbo in naročnika. Plačala) bom po povzetju. Rok za reklamacijo ali odstop od pogodbe je 3 dni po prejemu pošiljke.

Ime: _____
Ulica in hišna št.: _____
Pošta in poštna št.: _____
Telefon: _____
Datum: _____
Podpis: _____

DA, naročam novo knjigo Ptici po posebni ceni 7938,00 SIT, ki vključuje 10% popust, kar mi pripada kot članu Društva za opazovanje in proučevanje ptic.

Naročilnica

Naročila po brezplačnem telefonu: 080 12 05, ali z naročilnico po pošti.

NOVO

NOVICE DOPPS

INFORMATIVNI BILTEN

LETNIK 4 ŠTEVILKA 2 JUNIJ 98

Poštmina plačana pri pošti
1260 Ljubljana-rolje a

g. Denac Damijan
Pintarjeva 14
2000 Maribor

*Društvo za opazovanje in
proučevanje ptic Slovenije*

DOPPS, p.p. 2395, 1001 Ljubljana
tel. (061) 133 95 16, mobilni 0609 625 210

UVODNIK

Navpične in previsne skalne stene ne zavzemajo bistvenega deleža Slovenskega prostora, vendar je njihov pomen v njem izredno velik. Prenekateri rastlinski in živalske vrste najdejo v njih svoja bivališča. Tudi človek, si je v njihovem zavetrju pogosto našel zavetje, stene pa so mu nudile tudi varnost. O čemer pričajo številni objekti zgrajeni v času turških vpadov. Danes skalne stene izgubljajo tovrstni pomen. Človek v njih ne išče več varnega zavetja, ampak jih izrablja v rekreacijske in športne namene. Razvoj športnega plezanja je omogočil človeku preplezati do nedavnega nepremagljive previse. Ptice, ki jim je skalna stena od nekdaj nudila varno gnezdišče morajo danes le to odstopiti plezalcem. Tako so gnezdišča postala plezališča. Omenjen problem je najbolj očiten na območjih izven gorskih masivov, kjer je skalnih sten manj.

Pri

tem prav gotovo izstopa Kraški rob, ki s svojo konfiguracijo, kamninskimi in podnebnimi prehodoma in različnimi nadmorskimi višinami nudi pester življenjski prostor. Na tem območju najdemo številne vrste, ki gnezdijo skoraj izključno v skalovju. Med njimi po ogroženosti izstopa velika uharica. Če je bil včasih lov glavni regulator številčnosti te sove, danes pri vzrokih za njeno ogroženost v Sloveniji nikakor ne moremo izpustiti plezanja.

V kar nekaj znanih plezališčih, kjer je včasih gnezdila, danes ne gnezdijo več in to, da se pojavljajo želje po plezanju ravno v stenah, kjer gnezdijo velike uharice, ni naključje. Velika uharica si za gnezdenje izbira v glavnem velike previsne stene, saj je v njih varnejša pred plenilci. Stene so običajno suhe, na kar vpliva tudi naklon skal in obrnjene proti jugu ali zahodu, zaradi česar so toplejše. Ne smemo pozabiti, da ne spleta gnezda, ki bi zagotavljalo kakovostno zaščito za jajca in mladiče. Stene morajo biti tudi dobro razčlenjene, saj s tem ponujajo ustrezna mesta za gnezdenje in počivanje čez dan. Ker lovi v glavnem po odprti krajini, ki jo najdemo pri nas v glavnem v nižje ležečih predelih, zanjo niso primerne višje ležeče skalne stene, obdane s širokim pasom gozda.

Če zadevo pogledamo še z oči plezalca, ugotovimo, da so prav vse od naštetih lastnosti sten privlačne tudi zanje. Zato torej ni čudno, da se je plezanje na Kraškem robu najbolj razširilo prav na najustrežnejših gnezdiščih velike uharice. Le ta se je morala navalu plezalcev umakniti. Osapsko steno je prvič zapustila v letu 1984. V sosednji Mišji peči se je morala plezalcem umakniti po letu 1986, v Štrkljivici pred štirimi leti. Z Osapsko steno tako danes izgublamo zadnje izmed treh najbolj vitalnih gnezdišč velike uharice na Kraškem robu. Zaščita je torej nujna, vendar velika uharica ni edini razlog za zaščito. V ostenjih tega območja gnezdijo par planinskih orlov, nekaj manj kot deset parov postovk si je za domovanje izbralo Kraški rob. V zadnjem času se pojavlja še sokol selec, vendar ne vem ali na tem območju tudi gnezdijo. Od vrst, ki gnezdijo v kolonijah, so najbolj poznane skalni golob, planinski hudournik, kavka in mestna lastovka, ki danes praviloma gnezdijo po urbanih objektih. Le še na nekaj mestih v Sloveniji, med drugim tudi v Osapski steni, jo lahko opazujemo v njenem prvobitnem

načinu gnezdenja. Če Kraški rob opazujemo bolj natančno, bomo zagotovo opazili še puščavca in slegurja. V zadnjem času se vse pogosteje pojavlja tudi krokar, ki je bil na tem območju v preteklosti redek. Na žalost danes še ne moremo govoriti o bistvenem porastu gnezdečih parov na tem območju.

Kraški rob ne smemo gledati samo kot življenjski prostor ptic. Pomemben je še za druge vrste živali, kot tudi v botaničnem smislu, na svoj račun pridejo tudi geologi in arheologi. Prav tako ni edino skalno območje, kjer prihaja do trenj med ljudmi in naravo. Sindrom velike uharice je prav tako očiten v Vipavski dolini in na Notranjskem. Ne vznemirjajo je samo plezalci. Jamarstvo in pohodništvo lahko ponekod kaj hitro presežeta meje zanemarljivega vpliva na

naravo. V zadnjih letih je vidno naraslo število jadralnih padalcev, ki iščejo ugodne vetrove nad prisojnimi ostenji. Njihovo stalno pojavljanje v bližini gnezdišč negativno vpliva na gnezdenje ujed kot sta planinski orel in sokol selec.

Tehnološki napredek je človeku prinesel več prostega časa in z njim rekreacijo, s tem pa so se pojavili tudi osvajalci »nekoristnega sveta«. Čas, ki ga sodobni, od narave odtujeni človek preživi v naravi je zanj velikega pomena. Rešitev omenjenega problema ni v popolni preprečitvi tovrstnih dejavnosti. Zavedati se moramo, da nismo edini uporabniki narave in da smo v skalovju le gostje.

Tomaž Mihelič

PTIČI

Končno lahko spoznate vse ptiče, ki jih srečujete na vaših sprehodih. Ta bogati priročnik žepnega formata vam na kar 480 straneh predstavlja več kot 400 vrst, ki se redno pojavljajo v Sloveniji, pa tudi širše v Evropi.

Odlikuje se po zgoščenosti, zemljevidih razširjenosti določene vrste, nazornih ilustracijah, preglednih podatkih o vrstah ptičev...

Obširen uvod pojasnjuje poimenovanje, geografski pregled in način določanja ptičev ter svetuje o pripravi zapiskov s terena.

Vrste ptičev so v priročniku

predstavljene z barvnimi ilustracijami in besedilom.

Ilustracije so dopolnjene z risbami vseh podobnih in lahko zamenljivih vrst.

Pri vsaki vrsti so navedeni pomembni podatki: status v Sloveniji in Evropi, glas, habitat, čas gnezdenja, podobne vrste in še mnogo drugih zanimivih podatkov.

»Končno je med nami tako težko pričakovani priročnik.

Ljubiteljem narave, prevsem ptičev, bo omogočil, da bodo izpopolnili svoje znanje, prinesel jim bo radosti novih spoznanj.

Janez Gregori, prof. biologije, ornitolog

PROGRAM DELA ODBORA ZA VARSTVO NARAVE

Predstavljamo vam akcije, ki so si jih zadali člani Odbora za varstvo narave v tem letu. Odbor vodi Franc Bračko, ki je njegov predsednik. Člani Odbora za varstvo narave so: Damijan Denac, Tomaž Jančar, Tomaž Mihelič, Borut Mozetič, Miro Perušek, Slavko Polak, Borut Štumberger in Peter Trontelj.

- Škocjanski zatok; še naprej si bomo prizadevali za pridobitev koncesije in izvajali monitoring ptic v njem. Akcije koordinira Borut Mozetič.
- Priprava naravovarstvene strategije Ljubljanskega barja.
- Projekt ohranitev breguljke v Sloveniji poteka še naprej. Gnezdilne stene bomo zgradili v Loki pri Mariboru, v Konjišču ob Muri, v Hajdošah, Središču ob Dravi in v gramoznici Vrbina ob Savi. Koordinator je Franc Bračko.
- Vse dejavnosti pri evidentiranju Important Bird Areas še naprej usklajuje Slavko Polak.
- Projekt Drava-Mura vodi in koordinira Borut Štumberger.
- Ustanavljanje sklada za nakup in najem kmetijskih zemljišč.
- Potekajo tudi akcije za ohranitev visokodebelnih sadovnjakov.
- Odbor spremlja vse dogodke, ki so povezani z odločbo o plašenju in odstrelu velikega kormorana *Phalacrocorax carbo sinensis*.
- Skupaj s Komisijo za ujede in sove potekajo akcije za varovanje gnezdišč redkih in ogroženih vrst ptic. Koordinator je Tomaž Mihelič.
- Borut Rubinič koordinira sodelovanje pri management planu Sečoveljskih solin.
- V sodelovanju z Zavodom za gozdove Slovenije nameščamo gnezdilnice za večje vrste duplarjev. Akcije koordinira Miro Perušek.
- Pripravljamo predlog o zaščiti akumulacije Medvedce.
- Pripravljamo predlog o zakonski prepovedi športnega plezanja.

Priprava predlogov in vodenje akcije
»Ptica leta«.

Franc Bračko

19. REDNA LETNA SKUPŠČINA DOPPS

Skupščina je potekala v soboto 28. marca v Modrem salonu hotela Union v Ljubljani. Dosedanji predsednik DOPPS Borut Štumberger je v uvodnem nagovoru predstavil dosedanje delovanje društva. Tajnik društva Borut Mozetič je predstavil uspehe, ki jih je društvo doseglo v preteklem skupščinskem letu. Poleg Notranjske sekcije je bila ustanovljena še Ljubljanska sekcija in obe uspešno delujeta. Društvo še naprej sodeluje z družbo Mobitel. Skupaj z družbo Mobitel smo izpeljali poslikavo avtobusov mestnega potniškega prometa z motivi ogroženih vrst ptic. Akcija je bila izredno uspešna in odmevna. Uspehi so vidni tudi pri strokovni dejavnosti društva. Vsa slovenska ornitološko pomembna območja so uvrščena med evropsko pomembna ornitološka območja. Akcijo je vodil Slavko Polak. Uspešno je tudi delo terminološke komisije in Odbora za varstvo narave. Uspešna so bila tudi prizadevanja DOPPS za sprejetje zakona o trajni zaščiti Škocjanskega zatoka. Dobro je bila izpeljana akcija Svetovni dan štetja vodnih ptic.

Sprejet je bil novi statut društva. Z absolutno večino je bil za predsednika izvoljen dr. Peter Trontelj, za podpredsednika pa Tomaž Jančar. Tajnik društva bo še naprej Borut Mozetič, blagajniške posle bo opravljala Nataša Adlešič. Člani Izvršilnega odbora so Nataša Adlešič, Andrej Bibič, Luka Božič, Franc Bračko, Damijan Denac, Tomaž Jančar, Primož Kmecl, Bojan Marčeta, Tomaž Mihelič, Andreja Ramšak, Borut Rubinič, Borut Mozetič, Slavko Polak, Katarina Senegačnik, dr. Peter Trontelj, Al Vrezec in Denis Vengust. Člani Nadzornega odbora so Borut Štumberger, dr. Tomi Trilar in Boris Kočevkar. Sprejeti so bili novi zneski za članarino. Za zaposlene znaša članarina 5000 sit, za dijake, študente in upokoјence 3000 sit in za podmladek 1000 sit.

Letos sta bili podeljeni dve priznanji Aviana. Perutnina Ptuj ga je prejela za pomoč DOPPS-u pri nameščanju gnezdnice za navadno postovko in sokola selca v severovzhodni Sloveniji. Kraјani Podpeči so prejeli priznanje za prizadevanja za ohranitev gnezdišča velike uhariče in prepoved športnega plezanja na Kraškem robu.

Skupščino so popestrila predavanja članov društva in film Škocjanski zatok-oaza na pragu Kopra.

Andreja Ramšak

Gaj Dobnikar 7 let

KMEČKA LASTOVKA- PTICA LETA 1998

S projektom Kmečka lastovka, ki ga je DOPPS začel v letošnjem letu smo vas seznanili že v zloženki, ki smo jo izdali ob začetku projekta. Sedaj je projekt že v polnem teku. Za nami je že prva akcija, kateri smo spremljali vrnitev kmečkih lastovk. Prve so se vrstile že konec marca. Večina datumov njihove vrnitve, ki smo jih zbrali v akciji je iz prvih dveh tednov meseca aprila. K sodelovanju smo pritegnili tudi najmlajše z natečajem, ki smo ga objavili v reviji Ciciban. Zloženka, ki smo jo izdali ob začetku projekta, je že dosegla svoj namen. Vzbudili smo zanimanje in zdelo se je, da smo letos lastovke pričakali še bolj nestrpno kot prejšnja leta. Zloženke smo poslali v vse slovenske osnovne šole, saj smo si za enega izmed ciljev projekta zadali, da v mladih vzbudimo zanimanje za opazovanje ptic in narave. Številni odzivi učencev ob akciji Prva lastovka kažejo, da smo ta cilj dosegli. Akciji so se pridružile številne osnovne šole, mnogi učenci so se odločili tudi za izdelavo raziskovalnih nalog. Sedaj se začne gnezditve kmečkih lastovk in stekla bo tudi naša druga, verjetno najpomembnejša akcija-popoln gnezditve kmečke lastovke. Vaša pomoč v tej akciji bo še posebej dobrodošla, saj bomo le tako zbrali dovolj podatkov, da bomo lahko ocenili število gnezdečih lastovk v Sloveniji. V tem času ste že prejeli vabilo za fotografski natečaj, ki ga organizira DOPPS v sodelovanju z družbo Mobitel. Zdaj, ko kmečke lastovke izdelujejo gnezda, je najugodnejši čas za fotografiranje. Najlažje se jim približamo, ko nabirajo gradivo za gnezda na blatnih kolovozih. Pri tem opravilu jih bomo zagotovo manj motili kot na gnezdih. Vsi, ki bi želeli dobiti dodatne zloženke ali le obrazce za popis se obrnite na društven naslov.

Jana Kus in Eva Vukelič

Prirodoslovni muzej Slovenije
Slovene Museum of Natural History

BirdLife
INTERNATIONAL

mobitel

SLOVENSKI OPERATER NMT & GSM